

ŠKRAT

„ŠKRAT“ vsako prvo in tretjo soboto
V meseci vsakem razlil bo togoto.

„ŠKRAT“ stane vse leto 3 gld., pola
leta 1 gld. 50 kr., četrť leta 80 kr.

V Ljubljani, dne 2. maja 1885.

Številka 7. — Tečaj III.

Naročnina in reklamacije naj se pošiljajo
upravnistvu, spisi pa urednistvu v „Na-
rodno Tiskarno“ v Ljubljani.

Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo.

Vaške slike.

Naše ženske.

(Konec.)

Sedaj se vrne Jerebova in zoblje kos rženega kruha.

„Pokusite malo našega kruha,“ pravi Katrica in odtesne precejšen del ter ga ponudi tovarišicam. „Malo kisel je; tako počasi je vzhajal; ta le malinar naš vselej tako grdo zmelje, če mu še lepše soržice dadó.“

„Oh, vsaj je tako ukusen,“ sodi Breznosova.

„Prav dober je,“ ponavljajo druge.

„Kaj pa ste se menile prej le,“ vpraša Jerebova.

„I, saj si videla dopoludne Pipanovo, kaj ne, vso v svili?“

„Videla sem jo; ali mislite, da je tisto krilo res vse svileno? Kaj še. Prav navaden „brkalj“ je, samo da je v fabriki poškrubljen, ali kako že delajo z njim. Saj je pravil oni dan pri nas Žaljarjev Tone, pa sem pozabila kako. Ni vse zlato, kar se sveti,“ govori zavidljivo Katrica.

„Jaz moram iti domov, ura je že štiri in gnati bode treba,“ pravi Aleševa dekla in se pripravlja k odhodu.

„Kaj moraš še pasti, Ančika? Kaj ne pase Jožek?“ vprašajo druge.

„O seveda, saj bi bilo še dobro, da bi v delavnikih pasla. Jožek je domač in ni mu treba, jaz pa sem dekla in storiti moram vse, kar mi rekó,“ pravi Ančika.

„Saj pa težko, da bi bila brez družine na paši!“ pristavljajo zbadljivo tovarišice.

Ančika povesi sramežljivo oči in steče domov.

„Kako se nareja, ta stržek mali, kakor da bi bila domača in da bi na tisočih sedela. Bog da jo imajo pri Aleševih, kdo neki mara za njo. Kaj si ne zmisli. Ti, Katrica, rekla je prej, da hoče Andrejčku naročiti, da ji prinese tudi „brkalj“ iz Ljubljane, kakor ga ima Pipanova,“ hiti jezična Žbičarjeva Mana.

„Ha, ha!“ vsaka se že hoče ponasati, kakor kaka mestna gospodična, ki nima drugega dela nego kdaj bode jela kdaj jo bode glava bolela in kdaj se ji bode zljubilo sprehajati,“ primerja ponosno Jerebova.

„In kdo bi si mislil, da jo ima Boltetov rad!“ ugiba Lenčica.

„Kaj misliš, da jo ima res? Za nos jo vodi, ker je tako neumna, da mu verjame. Saj tudi ni tako lepa, kakor misli, ne!“ devlje jo v nič Žbičarjeva.

Sedaj se primaje proti dekletom stara Breznoska in že od daleč upije: „Lenka, ali se ti nič ne mudi domov? Ali prašičem še nisi nič dala od poludne ker tako evilé? Pojdi domov in naredi jim škať plev in malo oboje namešaj vmes. Pa še tisto mleko vlij vmes, ki je opoludne ostalo! Jaz grem malo po

polji pogledat, če je že ječmen zrel „za hribom“ in če je v zeljniku kaj zelo suhó.“

„O, saj se vam tako ne mudi, mati, in Lenčica je še le komaj dobro prišla, malo se tukaj le v senci počite,“ prigovarja Katrica.

„Poglej no, kako imaš „fletno“ ruto na glavi, ali so ti jo mati kupili? Bodem še jaz naši Rezi tako kupila; Lenka ima pa že tako preveč rut,“ kramlja še vedno na lepoto držča Breznoska in menca vozeli Katričine rute, če popušča kaj barve.

„Oh, naša mati zmerom pravijo, da imam preveč rut, pa že Bog ve kdaj nisem imela nobene nove; Rezi so pa ravno zadnjič kupili za čišme, kakor je sedaj nekatere nosijo „na kapice“, in potem še ruto,“ užali se Lenčica.

„O kako pa, prav sila ti je, kaj ne Franca?“ smeji se ženica. „Kaj pa vaša mati počno, Katrica?“

„V hiši prebirajo „Tomaža Kempčana“, prav dolg čas jim je; pojdite no malo vas, saj vas tako ni nikdar k nam,“ vabi Katrica.

„I, bodem pa šla malo povasovat,“ pravi Breznoska in se obrne po stezi proti hiši.

„Poglej, poglej,“ hiti kazat s prstom Breznoska, „tam le po cesti gre Lorenčkova Neža; kakšna je, vse se za njo vleče, kakor za grajsko gospo.“

„Kakšen rep ima zadej, in slammnik na glavi je ravno tak, kakor kaka stara gobanja, če jo je dež opral,“ pridene dovtipno Žbičarjeva.

Pred par leti, ko je bila še doma, je bila lepa in mlada, sedaj je pa starejša videti gotovo za deset let, če ne več,“ pristavlja Breznova.

„Služi menda za kuharico ali kali pri neki imenitni gospodi na Dunaji in ima po 20 gold. na mesec,“ razlaga Mikučeva.

„Se ve da, potem se lahko tako le nosi; spodleti ji pa tudi lahko. Kaj naj se zameri in kmalu bode ji zopet dobro domače krilo,“ modruje tretja.

„Kdo je pa tisti gospodič, ki hodi okolu nje, kakor maček okolu vrele kaše?“ vpraša Katrica.

„Da bi se meni kdo tako le dobrikal, presneto ga muznem, da se mi nikdar več ne prikaže,“ pravi Lenka in odhaja.

„Počakaj, greve skupaj, Lenka!“ pravi Breznova.

Lenka in Breznova odideti proti cesti. Tu se jima pridruži oni gospodič, ki se je vračal, in tako ljubo se mu obe smijati, kakor bi bili že davni znanci. Nekaj strašno „fletnega“ jima je moral praviti, da ga ni Lenčica muznila, ker se je prej tako nohtala.

One pod drobnico pa še vedno klepečejo o Lorenčkovi in njeni sreči.

„Fantini gredó, bežimo!“ pošepeče Katrica in na mah poskočijo vse po konci ter stekó po Jerebovem vrtu domov.

Take so te naše ženske!

Máležev.

Podoknica.

Pod okno sem se spravil bil
In lok po strunah sem drvil;
In zraven gelo je hripavo
Hreščalo ljubici na slavo.

Ljubezni polno se srce
V radosti je topilo že,
Ker upal sem, da poplašala,
Mi trud bo ljubica prezala.

In oknice se res odpre,
Na njem nekdo prikaže se;
Jaz pa drvil sem lok hitreje
In peval zraven še mileje.

Kedo na oknu da sloni,
Razlóciti se dalo ni;
Pa kdo bo drugi to, za vraga,
Kot moja ljubica predraga!

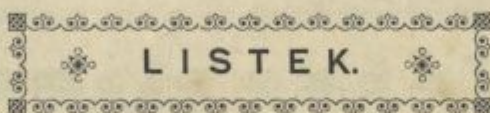
In še silneje sem goslal
In gori v okno le zijal.
Ko mi srce je najbolj bilo,
Od zgoraj nekaj se je vllilo.

Čuj! z okna pa krohot na moč
Razlegal se je v temno noč.
To glas ni mojega dekleta,
To bas je njenega očeta.

Za njim pa hčerka se smeji,
In vsa družina se reži.
Jaž pa tako lepo maziljen
Sem bil pobrati se prisiljen.

Razbil sem gosli ob vogal
In se kolnóč domu pobral.
Ljubezen moja pa shladila
Noč tisto se za vek je bila.

Koštrun.

Gospod urednik!

S tem naslovom začno se navadno pisati listki. In v istini se tako najlažje začne. Toda mene je jezilo, da ne bi mogel bolj izvoren biti v tem oziru in premišljeva za trenotek hotel sem najprvo zapisati: „Škrat moj dragi!“ A da ne bi kdo mislil, da se mi zdi Škrat v pravem pomenu besede drag, hotel sem narediti naziv: „Milostiva gospa!“ ali „Divna gospica!“ Toda precej sem mislil, da bi moral potem že bolj v finem taktu postopati in morda še kak „objet de mes vœux“ vmes utakniti, da bi malo po francoski dišalo; mislil sem si pa, saj naš nežni spol — kak poklon! — itak ne čita slovenskih listov in drugič bi me potem kmalu kak Slovenec — se ve da tiskan — krenol po prstih . . . . . Toda ad rem!

Sanje! Kako pojetiško slóvo! Sanjari človek res rad in kako bi ne v naših časih! Zato hočem Vam i jaz povedati krasne sanje, ki sem je sanjal — no, pa je že precej časa od tega! V valovitih valovih bistré Save sem se kopal in premočeval podvodno življenje. Hitre postrvi so se sukale v kolobarjih v studeni vodi, na strani sta se zibala dva lipana in zrla v prožne postrvi. Za krajem, v močvirnem kotu pa je čepel mogočni som — redka prikazen! — in s tankimi brki vabil nepredvidne ribice. Ob bregu so rastle olše in pomakale svoje liste v vodo in iz odpalega listja so ska-

kale v vodo debeloglave žabe, izpod kamenov pri kraji vode pa so pomaljali raki — nazadnjaki svoje škarjice.

Najedenkrat se razpršé gladke postrvi v sredi vode in navzgor se primaje ščuka, kateri se je bralo z obraza nekako licemerstvo in posmeh. In kako se je znala sukati in vesti, ko jo kmalu obstopé postrvi, katerim je znala tako na srce govoriti in katere je zopet vabila k veličastnemu somu na pohode. Kazale so te postrvi vse tako prožnost in ovijalost, da se jim kar nisem mogel načuditi. In kake govore so imeli pod vodo in kaj časopisov so izdaval. Ravno ko sem je jaz motril, imela je ščuka za plavuto list, ki se je menda tiskal, kakor sem izpoznal, v jednom delu somove notranjosti. Tam iz listja na bregu pa se je čul kvak debeloglave žabe:

„Nekaj novega sem zvedel,
Nove cajtenge sem bral“ — —

Še mnogo več se je godilo pod vodo, toda vsega nisem zapomnil in videl. Le toliko vem še, da so ščuko slednjič po Savi v Dunav zapodili, ker je strašanske homatije napravila v tem mirnem kraji. „Spomin“ pa je od nje še vedno tukaj in morda se nekaterim podvodnjakom posreči, da ne bode več strašilo.

In še nekaj se mi je sanjalo v postu! Imeli smo že leto 1886. in v stolni cerkvi so bile štiri postne propovedi na teden. Kaj lep napredek, kaj ne? Pa se menda pač ne bode uresničil!

A propos! Zadnjič sem čital v „Zori“ prevod Turgenjevleje „Ure“ od Ivana Nagliča. Pa menda vsaj ni ta prelagatelj iz ruščino identičen z urednikom „Ljubljanskega lista“? Meni se to vender čudno dozdeva, ker je ta skromni listič tak sovražnik ruščine? — Tempora mutantur — —

In še nekaj! Pred Veliko nočjo sem naletel slučajno na naš najnovejši dnevnik. (Bode li dolgo najnovejši? Logično misleč človek bi rekel, da ne!) na nekem kraji, kamor ga ni nihče poklical ali naročil, seveda, in v tem listu je bil baš ves uvodni članek, zakaj je spremenil svojo glavo v nemške črke! In vender nisem našel ni jedne besede, ki bi govorila za to! Res čudno!

In še nekaj mi ne gre v glavo! Kako namreč ni mogel naš filozofični literat, „der sich die Kunst zum Werthmesser der Religion macht“, razumeti, da je roman „Cmokavzar in Ušperna“ satira, dasi je pisal sam lansko leto „Indijo Komandijo?“ Res čudno!

In koliko nepotrebnega prepira je storil ta filozofični literat! Že smo menili, da je konec, in glej, zopet prežve-kava in premešava v spodnjih predalih „Slovenčevih“ posamične besede in devlje je še vedno na rešeto, ako morda še kaka smet odpade . . .

Nekoč pa bomo dejali, ako se srečamo na voglu kake hiše:

„In skoro da obeh
Polotil se je smeh.“

Rak.

Ljubljanskemu Listu.

Navadno je, da človek kolikor moči prikriva svojo slabšo stran in razstavlja občinstvu le dobre ali vsaj boljše dela. Sotrudniki „Ljubljanskega Lista“ pa se v tem močno razlikujejo od drugih. Oni nam razkazujejo svojo budalost dan za dnem brez konca in kraja. Radi verujemo, da je v njih možjanih modrost tako redka, kakor dijamant v „Krvavi dolini“, vendar naj bi skušali povedati nam včasih tudi kaj pametnega in verjetnega, ne pa se tako nepotrebno smešili pred svetom

Ne bodem obširno govoril s piscem o stvari, na katero se razume, kakor „tele na flavto“, vendar mu hočem nekoliko razjasniti temoto v ošabni puhli glavi. — Čudom sem se čudil, ko sem bral v 89. številki nekolekovanega dnevnika nesrečno znešeno notico, v kateri opisuje med mnogimi drugimi budalostmi tudi obliko in kakovost svojih naslovnih črk, ter poučuje slovenske stavce o stvari, katero sam toliko pozna, kakor slepec barbe. V tej notici namreč zagovarja svoj naslov ter pravi, da je naslov „Ljubljanskemu Listu“ sestavljen iz latinskih črk, katere se imenujejo navadna francoska okrogla pisava (francösische Rondschrift)! O človek! Kje imaš svoj razum! Bi li ne bilo bolj pametno, ko bi se preje potrudil vprašati kakega strokovnjaka o tem, nego da razstavlja svoje budalosti svetu? Gotovo bi mu slednji učenec povedal, da pismenk z imenom francoska okrogla pisava ne poznamo in da jih sploh ni, kajti okrogle pisave (Rondschriften) bi se smele po vsi pravici nazivati vse francoske, ker jih je Francoz Didot prvi izumil in katere so pozneje Angleži in potem Nemci po svoje posneli. V vseh teh okroglih pisavah pa ne najdem najmanjše sličnosti črkam v naslovu „Ljubljanskemu Listu“. Znane pa so mi te črke prav dobro, a ne z imenom, kakeršnega jim je pridel

nevedni pisec, temveč z imenom Midoline in tako jih nazivljejo povsod. Da pa omenjeni puhli učenjak ne bode še dalje tičal v svoji nevednosti, povem mu tudi, kako so nastale te črke, katere imenuje v svoji slepoti — latinske.

Bilo je konci prve polovice našega stoletja, ko je nek francoski lepopisec poskusil prirediti črke, med stoječimi okroglimi in pa med ostrimi (Fractur) črkami, ter naposled priredil omenjeno Midoline pisavo, a to zaradi tega, ker so ostre nemške črke očem toli škodljive in je celo nemških poučnih knjig na 60 odstotkov z latinico tiskanih. Vender se pa omenjenemu Francozu ni posrečilo upeljati v splošno rabo svojih črk, temveč rabili so jih le za naslove pri tiskovinah z ostrimi črkami tiskanih, a tudi ne prepogosto, kajti omenjena Midoline pisava se ni priljubila niti Nemcem, kako li se bode nam, ko imamo toli različnih in lepih latinskih črk na razpolaganje, da bi se „rudečebradi“ pisec čudil, ko bi jih bil kedaj videl.

„Ljubljanski List“ pa je že od začetka hotel biti izvoren in je — to priznajem — tudi postal. Kdo drugi bi si bil izmislil utikati med latinske črke popolnoma nemške, kdo! Da, tudi politika nekolekovanega dnevnika je tako izvorna, da je nihče ne; razume bržkone tudi dotični pisec in vsi sotrudniki omenjenega lističa sami ne, kakor se je že pokazalo. Schwarz je sicer iznašel smodnik, a z izbiranjem naslovnih črk „Ljubljanskemu Listu“ je napravil popolnoma „Fiasko“, nam pa smeh! —č.

Prof. dr. Jäger v volneni opravi.

Najznamenitejši dan kranjskega Nemčurstva.

Gotovo ste že kedaj čuli o onih slavnih kapitolskih goséh, ki so s svojim kričanjem rešile stari Rim pred sovražnikovim napadom. A zdaj se v vsaki rimski zgodovini nahaja odstavek, ki govori o teh slavnih goséh in njih osodepolnem kričanju, tako, da jim marsikdo zavida to slavo.

In tudi našim ljubljanskim nemškutam in Nemkam menda ta gosja slava ni dala miru v njih zavidljivih srcih in premišljevale so ves resni postni čas, kaj bi se dalo „rešiti“, in zvite glavice, kakor sploh vse ženske, kmalu pravo uganejo.

Bela nedelja leta 1885. po Kristovem rojstvu, to je tisti dan, ki se bo svetil z zlatimi črkami zapisan v zgodovini nemštva in nemškutarstva na Kranjskem. Ta dan so ustanovile namreč ljubljanske nemškute svojo „Frauen-Ortsgruppe“ nemškega „Schulvereina“. Da, sedaj je „rešeno“ nemštvo na Kranjskem. Veseli se Bismarck, ker si dobil take pomočnice pri zidanji velikonemškega mostu do Adrije, da ti bodo delale „malto“ in „šlibre“ iz trdih butic kranjskih paglavcev.

Kdo bi si to mislil, da bodo sedaj, ko so nemškutarji obupali in se ne udeležujejo nobenih volitev več, stopile v akcijo njih ljubeznjive boljše polovice. Do sedaj zadovoljevale so se s tem, da so po ljubljanskih šetališčih nosile šop plavic na klobuku in črnorudečerumen trak na velih prsih, a sedaj hočejo tudi drugače dokazati svojo vročo ljubezen — do nemštva seveda.

ŠKRATOGRAMI.

Dunaj. Šuklje polil v kavarni s črno kavo ministru Taaffeju hlače. Vsled tega Šuklje še ne bode postal tako hitro minister.

Kobarid. Poštarju Palisci so napravili tukajšnji pevci podoknico, zapeli so mu namreč zbor: „Kaj pa je tebe treba bilo!“ Palisca do solz vinjen.

Ljubljana. Tukajšnji nekolekovan dnevnik bode baje do državnozborskih volitev izhajal po dvakrat na dan, kajti nedostaje mu prostora, da bi priobčevali vsa v zgle dna svojstva Šukljejeva. Vse drugo je pri starem. „Frauen-Ortsgruppe des deutschen Schulvereines“, je imela

te dni shod v tukajšni kazini. Nabralo se je sicer pičlo število unetih nemškut, vendar je bilo težava zborovati, kajti vse so hotele na jedenkrat govoriti; to pa ne more biti — saj veste —. Da bi pa zborovanje ne bilo brezuspešno, poslale so po nekoliko postreščekov, da so med tem, ko je jedna govorila, ostalim mašili usta. Tako so prišle do svojega krasnega smotra in — Slovenija je propala.

POGOVORI.

Taaffe in Šuklje.

Š.: „Veš ti Taaffe, jaz bi rad postal državni poslanec, potem pa — saj veš kaj sva se menila — minister. Zadnjikrat si mi pravil, da me drugače ne moreš narediti, ako ne pridem v zbor.“

T.: „France, jaz nimam nič proti temu, naj te pa volijo Dolenjci, ki te tako čislajo, kakor si mi že večkrat pravil.“

Š.: „Dragi moj, poslednji čas so si v glavo to neumnost utepli, da bi radi železnico.“

T.: „Naj jo pa naredé, makari dve, jaz nimam nič proti temu.“

Š.: „A to ni tako, ti bi radi, da bi jim jo kdo drugi zidal, zlasti želé, da bi jo njih poslanec izposloval od države. Zato hočejo pa le takega poslanca, ki bi zagovarjal v zboru to železnico.“

T.: „Pa jim obljubi, da se boš potegoval za njo.“

Š.: „To so jim že drugi tolikrat obetali, da že verjeti nečejo nikomur tega. Dobro bi bilo, ko bi se mogel malo sklicevati na te. Kaj, kdaj pa misliš, da bi se gradila?“

T.: „Tako, ko ti postaneš minister, morda pa še poprej, seveda le na njih stroške.“

Š.: „Meni je to že prav.“

T.: „Meni tudi.“

A.: „Za kateri stan so ženske najmanj sposobne?“

B.: „Za državne poslance, ker bi nikdar ne bilo konca debat.“

Na živinskem semnji.

Sin: „Oče, kupite, kupite onega prašiča, saj je po ceni!“

Oče: „Čemu bodem kupoval same kosti, saj debelih, lepih prašičev nedostaje.“

Sin: „Le kupite ga, oče! Jaz imam nad vse rad suho meso!“

Gospa: „Micika, opazila sem, da občuješ z dvema mladeničema. Pa vendar nimaš dveh ljubimcev?“

Dekla: „Ne, gospa. Samo jednega ljubimca imam, — drugi je moj ženin.“

DROBIŽ.

Nek zdravnik izdal je zdravniško knjigo pod naslovom: „Methodus aegros examinandi“ („Navodilo za izpraševanje bolnikov“). Po tiskovni pomoti pa je dobila knjiga neprikladni naslov: „Methodus aegros exanimandi“ („Navodilo za usmrtenje bolnikov“).

Srečen zakon.

V neki družini, kjer se je mnogo govorilo o zakonskem življenji, zakliče nek gospod: „O kako sem srečen in zadovoljen s svojo soprogo! V njenem gospodinjstvu je vse v najlepšem redu; če o polnoči ustanem, najdem še v temi vsak komad svojega perila!“ in pri teh besedah izvleče, hoteč si pot s čela obrisati, namestu žepnega robca ponočno čepico svoje soproge iz žepa.

LISTNICA.

G. Ljuboslavu: Hvala! Zaradi nedostajanja prostora priobčimo prihodnjič. Poslali smo Vam vse dozdanje liste.

Gosp. Buráču: Hvala! Prihodnjič! Se ne mudi. Ako želite, pošljem Vam tudi druge zvezke.

A.: „To je pa že preveč! Pisec notice o „Slovanu“ in „Škratu“ v „Ljubljanskem Listu“ pa tudi v vsako stvar utika svoj nos, če tudi nima niti pojma o tem. Bi li ne bilo bolje, ko bi stavil v loterijo?“

B.: „Misliš, da bi kaj dobil?“

A.: „Gotovo! Saj pravijo: čim bolj je neumen, tem večjo ima srečo!“

A.: „Veš kaj, prijatelj! Baron C. je pa vendar le srečen človek. Sinoči je zaigral vse svoje premoženje!“

B.: „Je li to sreča?“

A.: „Da, da! kajti soproga mu je vsled tega v vodo skočila ter si končala življenje!“